

NEDEN SENDİKALAŞAMIYORUZ?

Dr. Selim Bozkurt*

Sendika kelimesi Fransızca "SYNDICAT" kelimesinden gelmekte olup ansiklopedilerde "İşçilerin veya işverenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel ortak çıkarlarını korumak ve geliştirmek amacıyla kurdukları tüzel kişiliği olan meslek teşekkülüdür." şeklinde tarif edilmektedir.

Anayasamız'ın 51. maddesine göre "İşçiler ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinden, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma hakkına sahiptirler. Sendikalar veya üst kuruluşlarını kurabilmek için kanunun gösterdiği bilgi ve belgelerin, kanunda belirtilen yetkili mercie verilmesi yeterlidir. Bu bilgi ve belgelerin kanuna aykırılığının tespiti halinde yetkili merci, sendika veya üst kuruluşun faaliyetlerinin durdurulması veya kapatılması için mahkemeye başvurur. Sendikalara üye olmak ve üyelikten ayrılmak serbesttir. Hiç kimse sendikaya üye olmaya, üye kalmaya, üyelikten ayrılmaya zorlanamaz. İşçi ve işverenler aynı zamanda birden fazla sendikaya üye olamazlar. Herhangi bir iş yerinde çalışabilmek, işçi sendikasına üye olmak veya olmamak şartına bağlanamaz. İşçi-sendika ve üst kuruluşlarında yönetici olabilmek için en az on yıl bilfiil işçi olarak çalışmış olma şartı aranır. Sendika ve üst kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işçileri, Anayasa'da belirlenen Cumhuriyet'in niteliklerine ve demokratik esaslara aykırı olamaz."

657 sayılı kanunun 22. maddesi "sendika kurma" başlıklı bir maddedir. 23.12.1972 tarih ve 2 sayılı kanun hükmünde kararname ile kaldırılmıştır. Yaptığım araştırma sonucu bu madde memurların sendika kurmasına engel bir madde olmayıp, 12 Mart muhtırası öncesinde kurulan TÖS (Türkiye Öğretmenler Sendikası) bu maddeye göre kurulmuş, ancak muhtıradan sonra yukarıda bahsedilen kararname ile bu madde iptal edilince "Memurlar sendika kuramaz" şeklinde yorumlanmaya başlamış. Ancak 657 sayılı kanunun halen yürürlükte olan 27. maddesine göre "Devlet memurlarının greve karar vermeleri, grev tertiplemeleri, ilan etmeleri, bu yol-

da propaganda yapmaları yasaktır. Devlet memurları herhangi bir greve veya grev teşebbüsüne katılmaz, grevi destekleyemez veya teşvik edemezler."

Hekimler statüleri gereği memur olup "işçi" kabul edilmesi halinde sendika kurmasında ya da sendikaya üye olmasında yasal bir engel yoktur.

Ülkemizde son yıllarda memur sendikalaşması ile birlikte hekimlerin sendikalaşması da gündeme gelmiştir. Hatta zaman zaman TTB bünyesinde yapılan çeşitli toplantılarda sağlık işkolu sendikası mı, hekim sendikası mı soruları hekimler arasında şiddetli tartışmalara yol açmıştır. Bazı tabib odaları hekimlerin hekim sendikasında birleşmesi gerektiğini, bu şekilde özlük hakları mücadelesinin daha sağlıklı verilebileceğini savunurken, bazı odalar da hekimlerin tek başına hak almalarının zor olduğunu, sağlık işkolu sendikasında tüm sağlıkçılarla dayanışmaya gidilerek mücadele edilmesinde yarar gördüklerini ifade etmektedirler.

Oysa bu konu henüz emekleyen bir çocuğun koşu ayakkabılarının modelini tartışmaya benzemektedir. Eğri oturup doğru konuşmak gerekirse HEKİMLERDEN SENDİKAYA ÇOK İSTAHLI BİR TALEP YOKTUR. Hekim ya da işkolu sendikası mevcut memur sendikaları statüsünde kurulduğu sürece hekimlerden aşırı bir üyelik isteği olmayacaktır. Zorla ite kaka götürülmeye çalışılan sendikalar başarılı olamayacaklardır. O halde ne yapılmalıdır?

Halen hekimlerin pek çok sorunu vardır. Bunların en başında ekonomik sıkıntı ve mesleki erozyon gelmektedir. En fazla ekonomik sıkıntı içerisinde olan sağlık ocağı hekimleri sanki hallerinden memnun gibidirler. Pasif vaziyette, birilerinin kendileri için uğraşmasını, sorunlarının kendilerinden başkalarının cengaverce mücadelesi ile çözülebileceğini, kendilerinin fikren, manen desteklemekle bu işlerin hallolacağını düşünmektedirler. Bir bahaneçilik, bir vurdumduymazlık hakim arkadaşlarımıza. Peki bunun nedenleri ne?

A. Gerçekten ekonomik durumları çok mu iyi? Hiç mi sorunları yok? Değil.

* Samsun Tabib Odası Delegatesi.

B. Grevli, toplu sözleşmeli sendikalar kurulmuş da soğuk mu bakıyorlar? O da değil.

Tüm insanlar gibi, toplum gibi, toplumun bir parçası olan hekimler de depolitize durumdadır. Muayenehanesi olan uzman hekimler "gemisini kurtaran kaptan" felsefesi ile vurdumduymazlık içinde iken, diğer hekimler de anlaşılması güç bir pasiflik içerisinde. Çünkü bu toplumun her on yılda bir tepesine vurulmuş, demokrasi her on yılda bir kesintiye uğramış, her kesintide politikacılarla birlikte sendikacılara "gel beri" denilmiş. Şimdi nasıl beklersiniz ki insanlardan mücadeleciler olmalarını. Sendika dediğiniz şey bütün konuları güllük gülistanlık zeminlerde halletmiyor ki. İşçi sendikalarından her gün örneklerini görüyoruz. Grev, işten çıkarma. Ankara'ya yürüyüş ya da Ankara'da yürüyüş, polis kordonu, coplanmalar, karakol vs. Bunlar hoş şeyler değil ki, hekim bunlara can atсын. Bu işlere gönül vermiş birkaç cengaverle de işler bu kadar gidiyor.

TTB ve Tabip odaları olarak ne yapmalıyız.?

Hekimlerin sendika kuracağı ya da kurulan sendikalarından birine üye olacağı zemini sağlamalıyız. Nasıl sağlarız bu zemini, hükümetin desteğiyle. Bu nasıl olur ki? İki şekilde olabilir. Birincisi hükümet "demokratikleşme" hevesi ile kendiliğinde toplu sözleşmeli, grevli sendika hakkı verir. Bu yok denecek kadar zayıf bir ihtimaldir. İkincisi hükümet emeğimizin hakkını vermez ki halen böyle yapıyor ve bunun dozunu artırır ki halen böyle de yapıyor. Diğer meslek kesimleri ile diğer memur kesimleri ile diğer demokratik kitle örgütleri ile birlikte mücadele edilerek söke söke bu hak alınır. İnsanların, memurların, hekimlerin buna ihtiyacı da olur. Politik ifadeyle istek tabandan gelir. İşte o zaman sendikalaşma hızla oluşur. Yoksa TTB olarak, tabip odaları olarak ne yaparsak yapalım hekimlerin üstündeki ölü top-rağını dağıtamayız.

Haziran 1994

